

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Corollarium notatu dignum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

aliunde iuuetur) non videtur legitima: Nam licet summa delectatio & summa tristitia, comparatione eiusdem objecti opponantur contrariè, tamen includunt, aut saltem inferunt contradictionem; quia tristitia importat actum per modum recessus & fugæ; delectatio autem dicit actum, per modum accessus & prosecutionis: Sed contradictoria per nullam potentiam verificari possunt: Ergo nec summum gaudium & summa tristitia respectu eiusdem objecti simul existere.

27. Confirmatur: De potentia Dei absoluta fieri nequit, ut quis recedat à termino à quo, & simul quiescat in illo, eò quod recessus ab uno termino includat negationem quietis in eodem termino: Ergo similiter est impossibile quod voluntas per summam delectationem quiescat in aliquo objecto, & per summam tristitiam fugiat & recedat ab eo. His ergo solutionibus prætermisissis.

18. Ad objectionem respondeo cum S. Thoma loco citato in resp. ad 1. Majorem esse veram, si tristitia & delectatio sint de eodem objecto, & sub eadem ratione: si verò vel erga diversa objecta, vel erga idem secundum diversas rationes, gaudium & tristitia versentur, quamvis inter se opponantur, nec possint simul in gradibus intensis ex natura rei existere, de potentia tamen absoluta simul existere possunt: tristitia autem & gaudium quæ tempore passionis in anima Christi fuere, vel circa diversa objecta versabantur, vel circa idem sub diversa ratione consideratum; voluntas enim Christi etiam tunc summè gaudebat & delectabatur de visione beatifica, & summè dolebat & tristabatur de peccatis generis humani, pro quibus patiebatur. Item Christus tunc delectabatur de morte ut utili ad redemptionem hominum, & tristabatur de illa prout dissentanea naturæ: unde potuit fieri, & de facto dispensatione divinâ factum fuit, ut summa delectatio non excluderet summam tristitiam.

19. Dices cum Cano: Si hæc solutio valeret, sequeretur nullam tristitiam esse incompatibilem de potentia absoluta cum gaudio de eodem objecto: tristitia enim & gaudium semper objectum respiciunt sub diversa ratione formali; nam tristitia, utpote fuga, illud respicit sub ratione mali & nocivi; gaudium verò, cum per modum prosecutionis se habeat, illud sub ratione boni & convenientis attingit.

20. Sed negatur sequela, nam licet tristitia & gaudium, seu delectatio, semper differant & disconvenient in ratione formali sub qua, ut argumentum rectè demonstrat, non tamen semper disconveniunt in ratione formali qua, sed quandoque disconveniunt, quandoque non, subindeque interdum simul stare possunt, de absoluta Dei potentia, ut in præsentem contingit; quia nimirum eadem mors materialiter, secundum diversam rationem formalem qua fuit inspecta à Christo, ut iam declaravimus: interdum verò implicat ea simul reperiri, ut contingeret, si idem objectum materiale, secundum eandem rationem formalem qua respicerent: v. g. quod mors Christi per respectum solum ad naturam, vel per respectum solum ad finem redemptionis, simul gaudium & tristitiam terminet, manifestam implicat contradictionem, cum tristitia (ut supra dicebamus) importet actum per modum recessus & fugæ, delectatio verò per modum accessus & prosecutionis se habeat.

21. Objicies tertio contra secundam conclusionem:

A Christus sibi meruit scientiam seu visionem beatam: Ergo eam à primo suæ conceptionis instanti non habuit. Patet Consequentia, implicat enim quod præmium, præsertim ultimum, sit ante meritum, eò quod meritum se habeat ad præmium, ut via ad terminum. Antecedens verò probatur: Perfectius est habere aliquid ex merito, quam sine merito; nam habere aliquid ex merito, est habere illud quodammodo per seipsum, habere autem sine merito, est illud habere ab alio, ut docet S. Thomas infra quæst. 19. art. 3. Sed Christo tribui debet id quod perfectius est: Ergo Christus scientiam seu visionem beatam sibi meruit.

B Respondeo negando Antecedens, nam ut dicemus infra, cum agemus de merito Christi, licet Christus gloriam sui corporis, & sui nominis exaltationem meruerit, non tamen gratiam & gloriam animæ, quam in primo suæ conceptionis momento à Deo recepit, quare huiusmodi dona non habuit tunc titulo meriti, seu mercedis, sed per modum naturæ, & titulo filiationis naturalis, & veluti per naturalem resultantiam ex unione hypostatica, ad quam in eo instanti ejus humanitas fuit elevata. Unde ad probationem in contrarium dicendum est, perfectius quidem esse per se loquendo habere aliquid ex merito, quam sine merito, per accidens tamen interdum melius esse aliquid sine merito habere, quam per meritum illud acquirere; quando scilicet habere illud ex merito, privat majori perfectione, qualis est habere illud per modum naturæ, & nunquam caruisse perfectione illâ. Solutio est D. Thomæ infra quæst. 19. art. 3. in corp. ubi sic dicitur: *Habere aliquid donum per se, est nobilior quam habere illud per aliud. semper enim causa qua est per se, potior est eâ qua est per aliud. Quia autem omnis perfectio & nobilitas Christo est attribuenda, consequens est quod ipse per meritum habuerit illud quod alij per meritum habent, nisi sit tale quod ejus carentiâ magis dignitati Christi & perfectioni præjudicet, quam per meritum decreseat. Unde nec gratiam, nec scientiam, nec beatitudinem animæ, nec divinitatem meruit; quia cum meritum non sit nisi ejus quod nondum habetur, oporteret quod Christus aliquando istis caruisset, quibus carere, magis diminuit dignitatem Christi, quam auget meritum.*

§. III.

Corollarium notatu dignum.

E X dictis intelliges, Christum verè à Prophetis admirabilem dici, & à SS. Patribus rectè divinum anigma, & paradoxum appellari: in ipso enim tot cernuntur mirabilia, & quæ specie tenus videntur pugnantia, ut merito de illo dici possit, *Non alibi miranda magis: in eo quippe, ut ostendimus, beatitudo & miseria, dolor, & gaudium, ac status viatoris & comprehensoris, mirabili quadam divinæ sapientiæ arte, federata & sociata sunt, & ut Doctor mellifluus serm. 2. super Missus est, eleganter expendit: In ipso agnoscitur longitudo brevis, latitudo angusta, altitudo subdita, profunditas plana. Ibi agnoscitur lux non lucens, Verbum infans, aqua sitiens, panis esuriens. Videas si attendas, potentiam regni, sapientiam instrui, virtutem sustentari, Deum denique latentem, sed Angelos rescientem; vagientem, sed miseros consolantem. Videas si attendas, tristari letitiam, pavere fiduciam, salutum pati, vitam mori, fortitudinem infirmari. Sed quod*

non minus mirandum est, ipsa sibi cernitur tristitia laetificans, pavor confortans, passio salvans, mors vivificans, infirmitas roborans.

24. Similia habet Richardus à S. Laurentio lib. 4. de laudibus Deiparæ, ubi mirabilem hanc rerum inter se pugnantium & dissidentium, in Christo concordiam, hac rithmicâ expressione eleganter celebrat.

*Mira rebus converso,
Longitudo brevis efficitur,
Latitudo constricta cernitur,
Complanatur profunditas,
Altitudo demissa subditur,
Virus jacet, potestas regitur,
Infirma nutat firmitas,
Languet salus, pavet fiducia,
Sordet nitore, plorat lætitia,
Tristatur consolatio,
Disciplinam subit prudentia,
Vilitati se subdit gloria,
Eget pastu refectio,
Invenitur panis esuriens,
Aret sibi fons indeficiens,
Libertas iugo premitur,
Esse subit nunquam incipiens,
Loco manet locari nesciens,
Et vita mortem patitur.
Quis hoc vidit, quis istud didicit,
Quis hoc satis mirari sufficit,
Et quid est hoc miraculi?
Quid hoc? Ipse profectum desicit,
Imò suo defectum reficit,
Deus defectum facit.*

ARTICULUS II.

Utrum anima Christi per scientiam beatam omnes creaturas possibiles in essentia divina cognoscat?

§. I.

Premittitur quod apud omnes est certum, & conclusio negativa statuitur.

25. **U**T certum & indubitatum in Theologia cum D. Thoma hic art. 1. supponimus, animam Christi per scientiam beatam Deum non comprehendere, tum quia nullus intellectus creatus, etiam de potentia absoluta, potest Deum comprehendere, seu divinam essentiam tam perfectè cognoscere quantum cognoscibilis est, ut in Tractatu de visione beata ostensum est. Tum etiam quia in Concilio Basiliensi sess. 22. tanquam erronea in fide damnatur hæc propositio Augustini de Roma, Archiepiscopi Nazareni; *Anima Christi videt Deum tam clarè & intensè, sicut Deus videt seipsum.* Et 2. part. directorij Inquisitorum quest. 11. inter errores Arnaldi de villa nova Medici, damnatos per Inquisitores, secundo loco iste refertur: *Quamvis anima Christi fuit unita divinitati, statim ipsa anima scivit omnia que Deus scit.* Est igitur error in fide, asserere animam Christi per scientiam beatam Deum comprehendere, seu cognoscere quantum cognoscibilis est. Unde scitè Albertus magnus in 3. dist. 14. art. 1. *Solus Deus comprehendit se, si enim diceremus, eum concludi comprehensione capacitatis anima Christi,*

Tom. IV.

A videtur mihi quod hoc redundaret in blasphemiam Deitatis Christi.

Hoc, ut dixi, certum & indubitatum est apud omnes Theologos. Solum difficultatem ingerit testimonium Isidori cap. 48. in Exodum sic dicitur. *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & humanitati suscepta.* Quæ verba non nisi de cognitione comprehensiva intelligi possunt, cum integra Trinitatis cognitio competens ipsi Trinitati, vera sit Deitatis comprehensio.

B Nec valet quod nonnulli Recentiores dicunt, testimonium Isidori non fideliter referri à D. Thoma hic art. 1. sed in Isidoro lib. 1. sententiarum cap. 3. sic haberi: *Sola Trinitas sibi integrè nota est, & humanitas à Christo suscepta.* Non valet, inquam, hæc evasio, nam licet verum sit quod in Isidoro lib. 1. sententiarum cap. 3. qui ad marginem D. Thomæ non bene notatur, hæc verba legantur; loco tamen à nobis citato, & ex capite 42. in Exodum desumpto, habentur verba quæ retulimus. Et ne quis dicat esse lapsum Typographi, notat Isidori Scholiastes octo manuscriptos libros, tam Longobardicis quam nostris characteribus scriptos, cum ista editione concordare. Unde cum D. Thoma hic art. 1. ad 1. dicendum est, Isidorum hoc dixisse, propter excellentissimam cognitionem convenientem animæ Christi Domini, quæ nulli alteri creaturæ est communis, integraque appellatur, non quia sit comprehensiva Dei, nec maxima inter possibiles de potentia Dei absoluta, sed quia est suprema inter possibiles de lege statuta: quemadmodum supra disp. 13. art. 2. diximus, animam Christi dici plenam gratiâ habituali, non quod non sit possibilis major gratia de potentia absoluta, sed quia de lege ordinaria major & intensior dari nequit.

C Dico, anima Christi per scientiam beatam non cognoscit in divina essentia omnes creaturas possibiles. Ita communiter Theologi tam domestici quam extranei, contra Hugonem à S. Victore, Alensem, Durandum, Scotum, & alios antiquos, asserentes animam Christi omnia possibilia in verbo per scientiam beatam cognoscere. In eo tamen discrepant, quod Hugo id concedit animæ Christi, ratione scientiæ & intellectationis increatæ, quam ipsi à Deo communicatam esse docet, ut disp. præcedenti art. 1. vidimus: alij verò animam Christi per scientiam creatam omnia possibilia cognoscere asserunt.

D Plures autem ad probandam nostram conclusionem adducuntur à Recentioribus rationes, quæ parùm urgent, & facilè dilui possunt: unde illis prætermisissis, suadetur conclusio ratione D. Thomæ hic art. 2. ad hanc formam redacta. Cognitio omnium possibilium in divina essentia cognita, est divinæ essentia comprehendere: Sed implicat intellectum creatum, & consequenter intellectum animæ Christi, Dei essentiam comprehendere: Ergo & omnia possibilia in eo cognoscere. Minor patet ex suprâ dictis, & à D. Thoma hic art. 1. demonstratur.

E Major autem in qua est difficultas, sic ostenditur. Eo modo unam in alio cognoscitur, quo in

E E e ij